

Pesthidegkút lovai és a szovjet Vörös Hadsereg ^[1]

„Az orosz megszállást megelőzően (kettő) 2 drb lovam volt [...]. Az orosz katonaság mind a kettő lovamot elvette és elvitte. Községházán annak idején azt a felvilágosítást kaptam, hogy menjek el a lómészároshoz, és ott válasszak magamnak lovat - ha egyáltalán van olyan, amelyet érdemes gyógyítani. Kettő heti utánjárás után a Bő[h]le András mészárosnál találtam ezt a lovat. Eppen le akarták vágni. Kértem az ott lévőket [...] adják nekem ezt a lovat. Bő[h]le mészárosnál jelen lévő segítők örömmel adták oda, s a következőket mondták, vigye csak ezt a gennyes gamot.”

Bevezető

Dokumentum-válogatásunk Pesthidegkút község sorsdöntő hónapjait öleli fel, amikor a második világháború befejeződésekor, a szovjet csapatok kivonulása után az élet újra kezdése, indítása, a megmaradás volt a tét.

A budai hegyektől körülölelt Pesthidegkút 1944 karácsonyáig nem szenvedett közvetlenül a háborús pusztítástól, a bombázások okozta károktól. A Vörös Hadsereg csapatai 1944. december 25-én vonultak be a faluba, s ettől kezdve a civil lakosság életét a Budapest ostromára készülő szovjet hadsereg érdekei alá rendelték. A faluban állomásozó csapatok parancsnoka egyik első rendelkezésével a helyi gazdák lovait kobozta el. Lesántult, beteg, kimerült állatait egyszerűen lecserélte az egészséges állatokkal. Az ostrom után pedig az a gyakorlat alakult ki, hogy a lovakat szabályosan kiállított járlat-levéllal hosszabb időre kiadták a gazdáknak munkára. A saját lovuktól (lovaiktól) megfosztott helyiek kénytelen voltak élni a lehetőséggel, de előbb meg kellett gyógyítaniuk, fel kellett táplálniuk, majd pihentetniük kellett az állatokat. Eladni, mint a szovjet hadsereg tulajdonát, nem volt szabad, jöllehet a dokumentumok tanúsága szerint a Vörös Hadsereg nemcsak orosz, hanem magyar lovakat is hozott magával. Előfordult, hogy amikor az állat munkára alkalmassá vált, a helyi parancsnok egyszerűen visszavette vagy másnak adta tovább az addigra már tisztázatlan tulajdonú állatot.

Pesthidegkút legrégebbi utcája a '40-es évek elején

A lóra pedig egyre inkább szükség volt az élet minden területén, s ezért, meg a tisztázandó tulajdonjogok végett, a Nemzeti Bizottság május közepén megtiltotta a faluból a lókitvitelt. (**Lásd a 6/b. dokumentumot!**). A szántás, a betakarítási munka, a helyi fuvarozás mellett a bizottság hidegkúti gazdákat indított vidékre, hogy a fenyegető éhínség elé néző lakosság számára élelmiszert szerezzenek (**Lásd a 6/c. dokumentumot!**). A szomszédos Nagykovácsi nemzeti bizottságától is - sikertelenül - megpróbált segítséget kérni, hogy terményeiket szállítani tudják. Szükség volt a lovakra akkor is, amikor a falut elhagyó szovjet csapatok parancsnoka fuvarozásra - leginkább sebesültek szállítására - rendelte ki a község férfi lakosságának egy részét. Napokig, hetekig voltak távol otthonuktól, majd megérkeztek ló és szekér nélkül, mert útközben elvették, elkobozták tőlük, hiába kaptak megfelelő - orosz nyelvre lefordított - kíséző iratokat. (**Lásd az 1/a., b., c., d. dokumentumot!**)

A szovjet csapatok kivonulása után az élet visszatérni látszott a normális kerékvágásba, ekkor azonban jelentkeztek igényeikkel a különböző fővárosi hivatalok, minisztériumok, társadalmi szervek, pártok (**Lásd a 3/a., b., c., d. dokumentumot!**). Lovat és kocsit kértek saját, jól megindokolt szükségletükre. Az igényeket a Nemzeti Bizottság ekkor már a helyi volksbundistáktól elkobzott lovakkal igyekezett kielégíteni, bár a pénzügyminisztérium ilyen értelmű, kifejezetten az „ország érdekeit veszélyeztető nemzetellenes magatartást” tanúsítottak lovaira vonatkozó megkeresését elutasította a helyi testület. (**Lásd a 2/a. és b. dokumentumot!**) Berán Antal, a Nemzeti Bizottság elnöke, kínosan ügyelt arra, hogy a pártok közötti ló-elosztás „paritásos” legyen, hogy minden pártnak jusson egy-egy ló. Ki kellett elégíteni a helyi lakosok igényét is: az orvosét (**Lásd a 4/a. dokumentumot!**), a mészárosét (**Lásd a 4/d. dokumentumot!**), a temetkezési vállalkozóét (**Lásd a 4/e. dokumentumot!**), a kútmesterét (**Lásd a 4/f. dokumentumot!**), de más lakosokét is (**Lásd a 4/c. dokumentumot!**). A lóhiány miatt azonban többségük kérényét elutasították. A források e csoportján belül különösen megrázó özvegy Stach Józsefné fuvaros kérvénye, akinek mindkét lovát elvették az oroszok, majd nagy nehezen szerzett a mészárosától egy levágásra ítélt beteg lovat. Miután meggyógyította, a községnek dolgozott vele, ekkor azonban a helyi rendőrpáncsnok elvette, és átadta egy solymári személynek, aki magának követelte a lovat. A forrásokból sajnos nem deríthető ki, hogy kérelme alapján sikerült-e az állatot visszaszereznie. (**Lásd a 4/b. dokumentumot!**)

Pesthidegkúti utcarészlet az '50-es években

A források külön csoportját képezik a helyi Közellátási Hivatal ügyei. A hivatalnak ugyan voltak lovai, de az első időszakban nem kaptak szekeret hozzájuk, így a szállítás meglehetősen nehézkes volt. **(Lásd az 5/b. dokumentumot!)** Mindezt tetézték a lovak betegségei, ezért egyiküket, amelyik „inkább táncol és rúg és fél szemére vak, fazonja gebe benyomását kelti”, bikára vagy tehénre kívánták kicserélni. **(Lásd az 5/c. dokumentumot!)** A források azt sejtetik, hogy a hivatal sem kapta meg mindig a neki járó lovakat, s Pesthidegkúti Nemzeti Bizottságnak is segíteni kellett abban, hogy két lovát a szekérrel együtt visszakapja a rendőrségtől. **(Lásd az 5/a. és d. dokumentumot!)**

A juttatott állatok számos esetben okoztak további bonyodalmakat, amelyek elsimítása, megoldása nem kis erőfeszítésébe került a Pesthidegkúti Nemzeti Bizottságnak. Előfordult a juttatott állat elkobzása is, amennyiben nem bántak vele megfelelően, azaz a gazda nem vigyázott a „nemzeti vagyon”-ra. **(Lásd az 5/a. dokumentumot!)** A „lóhiány” Pesthidegkúton csak 1946-ban, a kitelepítés után mérséklődött, midőn a kitelepítettek elkobzott állatállománya is a Nemzeti Bizottság rendelkezésére állt.

Pesthidegkúti utcarészlet az általános iskolával az '50-es évek elején

Az iratok lelőhelye:

Budapest Főváros Levéltára. V. Megyei városok és községek. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Általános közigazgatási iratok. 1875-1949.

Budapest Főváros Levéltára. XVII. 38. Néphatalmi és különleges feladatokra alakult bizottságok. Pesthidegkúti Nemzeti Bizottság iratai 1945-1949

Források

1. Szállításra kirendelt lovak és szekerek elkobzása

1.

a.

Jegyzőkönyv

Felvétett Pesthidegkút községben 1945. április hó 11-én Papp Menyhért pesthidegkúti (Kisfaludy u. 15.) lakossal az orosz sebesültek elszállítása után hazatérében jogtalanul elkobzott lovainak tárgyában. Jelen vannak alulírottak.

Nevezett előadja, hogy f. hó 2-án a község öt többedmagával orosz sebesültek elszállítása végett Budakeszire rendelte. A sebesülteket Komáromba szállították, és onnan Mosonmagyaróvárra küldték az oroszok őket, ahonnan f. hó 8-án visszairányították Pesthidegkútra. Útközben Herczogh János tulajdonát képező lovat Piskén, a sajtóját pedig Sárísápon a magyar rendőrség elkobozta. Kéri az ügy kivizsgálását és a jogtalanul elkobzott lovaknak visszaszerzését.

Egyéb előadnivalója nincs. A jegyzőkönyv felolvasás után helybenhagyólag aláíratott

Felvette: [olvashatatlan] István Kmf. Pap Menyhért panaszos

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 61/1945. sz. i.

b.

Jegyzőkönyv

Felvétett Pesthidegkút községben 1945. április hó 11-én Bauer Mihály pesthidegkúti lakossal (Gazda u. 14.) Komáromból való visszatérésekor lovainak elvétele tárgyában. Jelen vannak alulírottak.

Nevezett előadja, hogy f. évi április hó 2-án a község orosz sebesültek szállítása végett Budakeszire rendelte ki többedmagával. A sebesülteket Komáromba szállították. Onnan Hegyeshalomra rendelte őket az orosz parancsnokság. F. hó 8-án éjfél felé, munkájuk végeztével útnak indították őket Pesthidegkútra. Útközben egy komáromi rendőr feltartóztatta kocsijukat, bevezette a városházára, ahol a Magyar Kommunista Párt Müllner István pesthidegkúti (Gazda u. 24.), Bő[h]le András pesthidegkúti (Zsellér u. 5.) és saját kétfogatú kocsiját lovaikkal együtt elkobozta. Amikor tiltakoztak ez ellen, őket csirkefogó nyilasoknak és volksbundistáknak minősítették, sőt becsukással fenyegették. Kéri az ügy kivizsgálását és a jogtalanul elkobzott lovak visszaszerzését. Millnernek [!] két lovát teljesen felszerelve és kocsiját, Bő[h]lének 1 lovát felszerelve, és az ő két lovát felszerelve, valamint kocsiját tulajdonították el. Egyéb előadnivalója nincs.

A jegyzőkönyvet felolvasás után helybenhagyólag aláírtuk.

Felvette: [olvashatatlan] István Kmf. Bauer Mihály panaszos

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 62/1945. sz. i.

c.

Jegyzőkönyv

Felvétett Pesthidegkút községben 1945. április hó 11-én Scherer József pesthidegkúti (gr. Klebelsberg Kuno út 270.) lakossal Magyaróvárról való visszatérésekor a kocsijába fogott lovaknak elkobzása tárgyában. Jelen vannak alulírottak.

Nevezett előadja, hogy folyó hó 2-án a rendőrség öt többedmagával orosz sebesültek szállítása végett Budakeszire rendelte. A sebesülteket Mosonóvárra [!] szállították, ahonnan folyó hó 8-án visszairányították Pesthidegkútra. Útközben Durst Sebő pesthidegkúti (Templom u.) lakos tulajdonát képező lovat és a sajtóját Bánhidán a magyar rendőrség igazoló okmányok hiányában elkobozta. Kéri az ügy kivizsgálását és a lovaknak visszaszerzését.

Egyéb előadnivalója nincs, a jegyzőkönyv felolvasás után helybenhagyólag aláíratott.

Felvette: [olvashatatlan] István Kmf. Scherer József

gépelte: Murár Éva

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 63/1945. sz. i.

d.

Községi Nemzeti Bizottság Pesthidegkút

Községi Nemzeti Bizottság

Budakeszi

A Pesthidegkúti Nemzeti Bizottság értesíti, hogy a fenti számú átiratára a lovakat és kocsikat idejében rendelkezésre bocsátotta. A t. Cím rendelkezése folytán az orosz katonai parancsnokság rendelkezésére bocsátott fogatok közül Papp Menyhért, Pesthidegkút, Kisfaludy u. 15. sz. alatti lakos lovát Sárísápon, a kocsijába befogott Herczogh János pesthidegkúti lakos lovát Piskén a magyar rendőrség elkobozta. Bauer Mihály Pesthidegkút, Gazda u. 14. sz. alatti lakos kétfogatú kocsiját, valamint Bőhle András és Müll[er] István pesthidegkúti lakosoknak 1-1 lovát és kocsiját teljesen felszerelve a komáromi Magyar Kommunista Párt elkobozta.

Amikor ők ez ellen tiltakoztak, csirkefogó nyilasoknak és volksbundistáknak minősítették őket. Továbbá S[ch]erer József Pesthidegkút Klebelsberg u. 170. sz. alatti lakos lovát, valamint Durst Sebő Pesthidegkút, Templom utcai lakos lovát Bánhidán a magyar rendőrség elkobozta. Miután a fogatokat t. Cím átiratára bocsátottuk rendelkezésére, felkérjük, szíveskedjék intézkedni a jogtalanul eltulajdonított lovak és kocsik kiszolgáltatása ügyében. Szíves intézkedésüket várjuk és maradunk elvtársi üdvözzettel,

Pesthidegkút, 1945. április hó 18-án

Berán [Antal] elnök

2.

2. Lovak elkobzása a „nemzetellenes magatartást tanúsított” személyektől

a.

Magyar Pénzügyminisztérium Budán

Közellátási és beszerzési osztály

Pesthidegkút község Nemzeti Bizottságának

Pesthidegkút

A pénzügyminisztérium tudomása szerint Pesthidegkút község lakosai közül azokkal a személyekkel szemben, akik a múltban az ország érdekeit veszélyeztető nemzetellenes magatartást tanúsítottak, eljárás indul, amelynek során többek között igavonó állataikat is el fogják kobozni.

A pénzügyminisztérium budai népkonyhája több, mint 100 személyt étkeztet naponta, s ezenkívül, a tisztviselők (altisztek, pénzügyőrök, stb.) családtagjai ételmszer beszerzéséről is a közellátási és beszerzési osztály gondoskodik. Ezzel a teendőkkkel kapcsolatban múlhatatlanul szüksége volna 2 drb. jó erőben lévő lóra. Erre figyelemmel, azzal a kérelemmel fordulok a Nemzeti Bizottsághoz, hogy az említett módon rendelkezése alá kerülő lóállományból kettő darab lovat akár használatra, akár megvételre a pénzügyminisztérium részére átadni.

A kérelem megértő teljesítése reményében kérem mielőbbi szíves értesítésüket.

Budapest, 1945. április 18.

Dr. Ósz Sándor pénzügyi tanácsos, ügyosztályvezető P. H.

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 114/1945/1. sz. i.

b.

Községi Nemzeti Bizottság Pesthidegkút

Lovak igénylése

Magyar Pénzügyminisztérium Budán,

Közellátási és beszerzési osztályának

Budapest

A Nemzeti Bizottság értesíti, hogy a pénzügyminisztérium kérelmét jelen pillanatban teljesíteni nem tudja. A község lóállománya a szántási munkálatok elvégzésére is kevés és a nemzetellenes magatartást tanúsítottak lovainak elkobzása csak a szántási munkálatok és egyéb sürgős közmunkák elvégzése után fog megtörténni.

A Nemzeti Bizottság kérelmét evidenciában tartja és amint lehetséges lesz, teljesíteni fogja.

Pesthidegkút, 1945. április hó 24-én

Köves Sándor

Berán Antal

titkár

Nemzeti Bizottság elnöke

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 114/1945/2. sz. i.

3.

3. Pártok, hivatalok, társadalmi szervezetek lóigénylései

a.

Nemzeti Parasztpárt „Dózsa György” zászlóalj Nyílt parancs száma: 24/1945

Ágacsa Attila hgy.

Igénybevétel

A Nemzeti Parasztpárt „Dózsa György” z[ászló]l[óalj] részére Pesthidegkút községből 1 pár lovat országos járművel együtt igénybe veszek. Ezen igénybevétel (három) napig érvényes.

Budapest, 1945. május 28. P. H. olvashatatlan aláírás

[Az irat alján: orosz nyelvű nyílt parancs]

Községi Nemzeti Bizottság Pesthidegkút.

Nemzeti Parasztpárt „Dózsa György” zászlóalj. Igénybevétel. A Nemzeti Parasztpárt „Dózsa György” zlj. részére Pesthidegkút községből 1 pár lovat országos járművel együtt igénybe veszek. Ezen igénybevétel (három) napig érvényes.

Budapest, 1945. május 28. P. H. Nemzeti Parasztpárt Toborzó Iroda „Dózsa György” zászlóalj.

Olvashatatlan aláírás.

A hivatalos másolat hitelélül:

Pesthidegkút, 1945. június hó 4-én olvashatatlan aláírás

Nemzeti Bizottság jegyzője

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 309/1945. sz. i.

b.)

Községi Nemzeti Bizottság Pesthidegkút Rendőrpáncsnokságnak, Pesthidegkút

Felkérjük, szíveskedjék a 666. sz. leiratukban jelzett lovat Horváth Lajos Magyar Kommunista Párt titkárának átadni.

Pesthidegkút, 1945. június 16-án Berán Antal

Nemzeti Bizottság elnöke

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 460/1945. sz. i.

Községi Nemzeti Bizottság Pesthidegkút

Magyar Kommunista Pártnak,

Helyben

A Nemzeti Bizottság Mayer Jánostól a Pártnak juttatott lovat. (faja: Pisztra, termete: kicsi, színe sötétbarna, született 1936., ismertetőjele hátsó jobb lábán, első ballábán és orrán fehér folt van, neve Kicsi). A Pártot a Nemzeti Bizottság a tulajdonban megerősíti, és a járlat kiállítását kéri.

Pesthidegkút, 1945. július 13-án Berán [Antal]

Nemzeti Bizottság elnöke

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 648/1945. sz. i.

c.)

Községi Nemzeti Bizottság Pesthidegkút Rendőrpáncsnokságnak, Helyben

Nemzeti Bizottság felhívja t. Címet, hogy szíveskedjék a Polgári Demokrata Párt pesthidegkúti szervezetének 1 kocsit (a régi Kratzer házban lévő, oldal nélküli kocsit) rendelkezésére, illetve a többi párthoz hasonlóan a párt tulajdonába juttatni.

Pesthidegkút 1945. június 19.

Berán Antal

Nemzeti Bizottság elnöke

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 511/1945. sz. i.

d.

Községi Nemzeti Bizottság Pesthidegkút

Közellátási Hivatalnak, Pesthidegkút

Szíveskedjék a Nemzeti Segély részére jutányos áron tüzelőszállításra kocsikat rendelkezésre bocsájtani, ma 1 drb. fogatot Hűvösvölgyből való szállításra, 20-án pedig 2 fogatot Budáról való tüzelőszállításra.

Pesthidegkút 1945. június 19.

Berán Antal

Nemzeti Bizottság elnöke

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 497/1945. sz. i.

4.

4. Helyi lakosok lóigénylései

a.

Nemzeti Bizottság

Pesthidegkút

Azon kéréssel fordulok a Nemzeti Bizottság elé, hogy részemre kocsit, lovat juttatni szíveskedjék.

Indokolás: a község 63 km útburkolatú, ellátása jármű nélkül lehetetlen.

Pesthidegkút, 1945. május 11-én.

Maradok tisztelettel:

Dr. Murin László közs[égi] orvos

[Az irat hátoldalán: A kérés nem teljesíthető.]

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 299/1945/2. sz. i.

b.

Stach Józsefné fuvaros kérvénye lovának visszaszerzése érdekében

Pesthidegkút Község Közellátási Osztálya!

Alulírott özv. Stach Józsefné Pesthidegkút Zsellér utca 7. szám alatti lakos az alábbi kérelemmel fordulok a „Közellátási Osztályhoz”.

Az orosz megszállást megelőzően (kettő) 2 drb lovam volt, melyek szabályszerű járlattal fedezve voltak. Az orosz katonaság mind a kettő lovat elvette és elvitte. Községházán annak idején azt a felvilágosítást kaptam, hogy menjek el a lómészárosokhoz, és ott válasszak magamnak lovat - ha egyáltalán van olyan, amelyet érdemes gyógyítani. Kettő heti utánjárás után a Bő[h]le András mészárosnál találtam ezt a lovat. Éppen le akarták vágni. Kértem az ott lévőket tekintettel, hogy az én lovaikat elvitték - adják nekem ezt a lovat. Bő[h]le mészárosnál jelen lévő segítők örömmel adták oda, s a következőket mondták, vigye csak ezt a gennyes gamot [hámat] legalább megszabadulunk ettől a sovány gennyes lótól.

A ló elhozatal f. évi január hó végén volt. Minden pénzem a lóra áldoztam. Gyógykezeltetem, ettettem, csak hogy legyen belőle valami. A lovat sikerült is meggyógyítanom. A községházán kértem és kaptam is rá szabályszerű járlatot. Mind a mai napig a község által kijelölt földeket szántottam és a közellátás részére fuvaroztam. Tehát a köznek dolgoztam. Magánfuvarozást nem végeztem.

Ma, vagyis május hó 15-én megjelent lakásomon Joon János solymári lakos két solymári rendőr kíséretében és a következőket mondták: menjek azonnal velük a pesthidegkúti rendőrséghez ló megbeszélési ügyben. A helybeli rendőrparancsnokhoz. A rendőrparancsnok úr mindjárt azt mondtotta, hogy a lovat adjam oda. Én kértem, hogy legyen szíves a Joon által hozott és az általam átnyújtott járlatokat legyen szíves a lovat összehasonlítani [!]. Parancsnok úr azt mondtotta, hogy Ő ehhez nem ért. Ellenben minden kivizsgálás nélkül kötelezett a lónak Joonnak való átadására, a járlatot pedig a solymári rendőröknek adta át.

Ezt az intézkedést úgy sértőnek, mint a helybeli közellátás részéről helytelennek találok. Tekintettel, hogy én fuvaros voltam a békében és most is kizárólag ez biztosította volna megélhetésemet, ennél fogva azon kérelemmel fordulok a közellátási osztályhoz, hogy részemre a lovat visszaitélni kegyeskedjenek.

Pesthidegkút, 1945. május hó 15-én.

Hofbauer Zoltán

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 544/1945. sz. i.

c.

Községi Elöljáróság.

Alulírott Hotz Antal pesthidegkúti, Gazda u. 13. sz. lakos, azzal a kéréssel fordulok az előljáráshoz, hogy részemre 1 drb. lovat kiutalni szíveskedjék, mivel a saját tulajdonomat képező 2 drb. lovat az oroszok elvitték.

Kérelmemre megemlítem, hogy 5 tagú családom létfenntartását biztosítani nem tudom, birtokomat képező 9 kat. hold földet megművelni képtelen vagyok. Kérésem kedvező elintézését ismételten kérve vagyok kész híve:

Pesthidegkút, 1945. május 24.

Hotz Antal

[Az irat hátoldalán: Nem áll módunkban. 1945. június 5.]

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 264/1945. sz. i.

d.

Községi Elöljáróság.

Alulírott Noob András pesthidegkúti lakos (Ady Endre u. 175. sz.) lakos, azzal a kéréssel fordulok az előljáráshoz, hogy részemre 1 drb. lovat kiutalni szíveskedjék, mivel a saját tulajdonomat képező 2 drb. lovat az oroszok elvitték.

Kérelmemre megemlítem, hogy Pesthidegkúton a hentes és mészáros ipart ténylegesen gyakorolom, továbbá saját tulajdonomat képező 18 kat. hold földem van, s azt igaerő hiányában megművelni képtelen vagyok.

Kérésem kedvező elintézését ismételten kérve vagyok tisztelettel

Pesthidegkút, 1945. május 25.

Noob András

[Az irat hátoldalán: Nem áll módunkban.]

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 291/1945. sz. i.

e.

Tekintetes Nemzeti Bizottság

Pesthidegkút, 1945. május 28.

Pesthidegkút

Alulírott tisztelettel kérem, mivel Pesthidegkúton közérdekű vállalattal bírok a községi betegszállításokkal, valamint a községi tűzoltó szerelvények vontatását is végzem, szíveskedjenek részemre egy lovat kiutalni, hogy a vállalt közérdekű kötelezettségeimnek eleget tudjak tenni.

Kérésem mielőbbi szíves elintézését kérve, vagyok

hazafias tisztelettel

[Az irat hátoldalán: Nem áll módunkban.]

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 282/1945. sz. i.

f.

Nemzeti Bizottság Pesthidegkút

Alulírott azon kérelemmel fordulok a t. Nemzeti Bizottsághoz, hogy részemre, illetőleg részünkre egy pár lovat és kocsit kiutalni szíveskedjenek.

Kérésemet azzal támogatom, hogy Pesthidegkút községnek vagyok kútmestere. Szakmámat a mai nehéz fuvarozási lehetőségek mellett képtelen vagyok folytatni. A háború nehéz gazdasági éve alatt a községben lévő kutak nagy része többé-kevésbé és a község nyilvános kútjai is javarészt elhanyagoltak, és így javításra szorulnak. Foglalkozásom népi egészségügyet szolgál, melyet különösen járványok idején kell fokozatos gonddal folytatni.

Hogy kötelességemnek eleget tudjak tenni, ahhoz az szükséges, hogy cement áru és sóder álljon rendelkezésemre.

Mivel arra a közeljövőben számítani nem lehet, hogy olcsó fuvar álljon a kisiparosok rendelkezésére, így közérdekű munkámat egyáltalán nem, vagy a horribilis fuvar árak mellett csak olyan árak mellett tudnám elvégezni, melyet a község lakossága nem tudna megfizetni.

Szociális szempontokat is szabad legyen figyelembe ajánlanom, ugyanis fiam, aki nekem segítőtársam, fiatal házasember, aki jövőjét most alapítja meg. Közismert baloldali iparos család nyerne a kérés teljesítése esetén megerősödést az új magyar népi demokratikus életben.

Pesthidegkút, 1945. június 2.

Tisztelettel

Kozák József

Kozák Lajos

[Az irat hátoldalán: Nem kaphat. 1945. június 11.]

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 334/1945. sz. i.

5.

5. A pesthidegkúti közellátási hivatal lovai

a.

Községi Nemzeti Bizottság Pesthidegkút

Rendőrparancsnokságnak, Pesthidegkút

A Nemzeti Bizottság folyó hó 17-én tartott ülésén elhatározta, hogy Gebhart Mátyás pesthidegkúti (Újsor u.) lakos ideiglenes tulajdonában levő lovat elkobozza. Felhívom a Rendőrparancsnokságot, hogy a Nemzeti Bizottság fenti határozatát azonnal hajtsa végre és az elkobzott lovat kocsival-szerszámmal együtt bocsássa a Közellátási Hivatal részére.

A Nemzeti Bizottság így határozott, mert megállapítást nyert, hogy nevezett a lovat embertelenül kínozza és így nemzeti vagyont rongált.

Pesthidegkút, 1945. május 16-án.

Berán Antal

Nemzeti Bizottság elnöke

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 268/1945. sz. i.

b.

Közélelmezési hivatal Pesthidegkút

Községi Nemzeti Bizottságnak. Helyben.

Hivatkozásra 383/1945. számú átiratára, tisztelettel közlöm, hogy [az] abban foglaltaknak, hetenként 3-szor 1 lovas kocsi kocsissal együtt bocsájtás a postahivatal részére, nem tehetek eleget, mivel közellátási hivatalnak 5 lova van, melyhez sem kocsi, sem szerszám nem áll rendelkezésre. A lovak kezelésével Csiczvarek Sándor pesthidegkúti lakost bíztam meg ideiglenesen, ki öt lónak a gondozását egyedül nem tudja ellátni. Tekintettel arra, hogy a községtől semmiféle támogatást nem kaptunk, vagyis kocsi vétel[re], kocsi javítás[ra], szerszámjavítás[ra] stb. nem kaptunk engedélyt, így kérem a t. Nemzeti Bizottságot, hogy tekintettel a nagy munkalehetőségekre, mink teljesen meg vagyunk bénítva. Kérünk sürgős intézkedést, hogy a község egy kocsit, kocsijavítást, szerszámokat és a lovaknak élelmet a községi földeskről biztosítani szíveskedjék. [!]

Pesthidegkút 1945. június 13.

tisztelettel

Erdőszegei

közellátás vezetőjegyz[ő]

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 428/1945. sz. i.

c.

T. Nemzeti Bizottság Pesthidegkút.

A Nemzeti Bizottság jóindulatából közellátási hivatalunk már 5 lóval rendelkezik. Az 5 ló közül már egyet eddig ki kellett cserélni, mivel három hónapig, az állatorvos véleménye szerint hasznavehetetlen, most még egy van, amely szintén nem húz, hanem inkább táncol és rúg és fél szemére vak, fazonja gebe benyomását kelti. Ezért a lóért vidéken szóbeli csere ajánlatot kaptunk, hogy egy kb. 4 mázsás fiatal bikát vagy pedig egy tehenet adnának érte. Amennyiben bikára a községnek szüksége van, úgy kérem a csereüzlethez hozzájárulásukat.

Pesthidegkút, 1945. június 21-én

Deák Ferenc közell. hiv. vez.

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 529/1945. sz. i.

d.

Községi Nemzeti Bizottság Pesthidegkút

T. Rendőrségnek, Helyben.

A Nemzeti Bizottság utasítja a Rendőrséget, hogy a Közellátási Hivatalnak 2 lovat, mely t. Cím használatában van, haladéktalanul adja át tulajdonosának, a Közellátási Hivatalnak a kocsival együtt.

Pesthidegkút, 1945. augusztus 2-án

Berán [Antal]

Nemzeti Bizottság elnöke

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 700/1945. sz. i.

6.

6. A pesthidegkúti Nemzeti Bizottság kérései és határozatai

a.

Községi Nemzeti Bizottság Pesthidegkút

Községi Nemzeti Bizottság Nagykovácsi

A pesthidegkúti Nemzeti Bizottság felkéri t. Címet, hogy folyó hó 10-én, reggel 6 órára 10 kocsit szíveskedjék 3-4 napi időtartamra rendelkezésünkre bocsátani. Nagyobb mennyiségű élelmiszert kapott községünk, melyet csak úgy tudunk elszállítani, ha t. Cím segítségünkre siet, mert községünknek nem áll rendelkezésére elég kocsi. Kérjük, hogy a kocsikat 1 napi élelemmel ellátva a fenti időpontra a pesthidegkúti rendőrségre küldeni. További élelmezésükről mi fogunk gondoskodni. Egyben felajánljuk t. Címnek, hogy a rendelkezésünkre álló lótakarmányból és borsóból bizonyos mennyiséget rendelkezésükre bocsátunk. Kérjük, hogy ezirányú igényüket hozzánk benyújtani szíveskedjenek. Sürgős és szíves intézkedésüket várjuk és maradunk, elvtársi üdvözlettel,

Pesthidegkút, 1945. május hó 8-án

Berán Antal

Nemzeti Bizottság elnöke

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 174/1945/2. sz. i.

b.

A Községi Nemzeti Bizottság határozata folytán lovat a község területéről kivinni nem lehet, mivel minden nem igazolt vétel, a marhalevél tanúsága szerint a község tulajdonát képezi. A lókiadás csak szigorú tulajdonjog igazolása után lehetséges akkor, ha az illetőnek nem igazolt lova nincs, mert ha van, akkor feltételezhető, hogy csere történt és akkor az igazolt lovat is csak csere útján kaphatja vissza.

Nemzeti Bizottság! Sürgős elintézésre. a/a

Lássa Rendőrparancsnok Úr. Rendőrparancsnokság. Pesthidegkút. Szíves kivizsgálás és jelentéstétel végett.

Pesthidegkút, 1945. május 15-én P. H. Berán Antal

Nemzeti Bizottság elnöke

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 544/1945. sz. i.

c.

Községi Nemzeti Bizottság Pesthidegkút

Nyílt parancs

Pesthidegkúti Nemzeti Bizottság Pintér Imre pesthidegkúti (Ady Endre u. 24. sz. alatti) lakost útba indítja, hogy a község ellátása céljából Magyarország területén bárhol felvásárolható élelmiszereket beszeresse, és azt a község területére szállítsa.

Nevezett vezetése alatt közlekedő kocsik és lovak Pesthidegkút község tulajdonát képezik és azok más célokra igénybe nem vehetők.

Felkérjük a polgári és katonai hatóságokat, hogy fentnevezettet községünk ellátáshoz fűződő közérdekű munkájában rendelkezésükre álló minden eszközzel támogatni szíveskedjék.

A fenti nyílt parancs állandó jellegű és visszavonásig érvényes.

Pesthidegkút, 1945. május hó 28-án

A kiadmány hitelélül:

[olvashatatlan aláírás]

Berán Antal s. k.

Nemzeti Bizottság jegyzője

Nemzeti Bizottság elnöke

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 274/1945. sz. i.

7.

7. Pesthidegkút elöljáróságának jelentései a háborús események miatt eltűnt mezőgazdasági javakról és a német csapatok magatartásáról

1945. augusztus-szeptember

a.

Pesthidegkút község elöljárósága.

Hiv. sz.: 42. eln. 1945.

Tárgy: Háborús események folytán eltűnt mezőgazdasági javak bejelentése.

Járási főjegyző úr!

Fenti számú rendeletére a háborús események folytán községünkben eltűnt javak mennyiségét a következőkben jelentem be:

Ló..... 82 drb.
Szarvasmarha..... 97 drb.
Sertés..... 110 drb.
Búza..... 400 mm .
Rozs..... 92 mm.
Árpa..... 174 mm.
Kukorica..... 1530 mm.
Korpa..... 18 mm.
Szalastakarmány..... 2336 mm.
Szalma..... 2036 mm.
Kf. Baromfi..... 1688 drb.
Gyümölcsfa.....166 drb.

Pesthidegkút, 1945. augusztus 10., október 31.

Nádas Béla vezetőjegyző-h.

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 355/1945. sz. i.

b.

Pesthidegkút község elöljáróságától.

Tárgy: Német állampolgárságú háborús bűnösök által Magyarországon elkövetett bűncselekmények felkutatása

Járási Főjegyző Úr!

Szöbelileg kiadott rendeletére tisztelettel jelentem, hogy községünk területén 1944. március 19-e után több német csapatot volt beszállásolva. Ezek parancsnoksága a közigazgatási hatóságokkal csak a beszállásolás és egyéb természetbeni szolgáltatások ügyében állottak összeköttetésben.

A helyi gazdasági politikai és társadalmi élet vezetőivel különösebb kapcsolatot nem tartottak fenn, ezekre befolyást nem gyakoroltak.

A német parancsnokságok visszavonuló csapatok községünkből nem végeztek ki senkit.

A német parancsnokságok kivonulásuk során mintegy 10 ló elrablásán kívül más fosztogatást nem eszközöltek. Menekülésük oly hirtelenül történt, hogy sem fosztogatásra, sem a lakosság elhurcolására idejük nem volt.

A magyar hadsereggel illetve annak tagjaival szemben erőszakos cselekményt nem követtek [el].

Községünkben rombolást nem végeztek a német csapatok.

Pesthidegkút, 1945. szeptember 7.

Szentannai

Vezetőjegyző

BFL V. 708. c. Pesthidegkút nagyközség iratai. Ált. közig. i. 592/1945. sz. i.

Címkék:

[Pesthidegkút](#) ^[2]

[Vörös Hadsereg](#) ^[3]

[1940-es évek](#) ^[4]

[második világháború](#) ^[5]

Kiadás: 11. évfolyam (2011) 2. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/hadtortenet/pesthidegkut_lovai_es_a_szovjet_voros_hadsereg.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/hadtortenet/pesthidegkut_lovai_es_a_szovjet_voros_hadsereg.html

[2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/pesthidegkut>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/voros-hadsereg>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/1940-es-evek>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/masodik-vilaghaboru>